अमळनेर, एरंडोल आणि यावल तालुके, जळगाव जिल्हा, महाराष्ट्रातील 10 वाळूच्या ठिकाणांची जनसुनावणी.

<u>**सारांश**</u>

1. **परिचय :-**

   अमळनेर, एरंडोल आणि यावल तालुका, जळगाव जिल्हा, महाराष्ट्रातील 10 वाळूच्या ठिकाणांसाठी पर्यावरणीय मंजुरी मागितली आहे.

   - **मे. इंटिग्रेटेड प्रिसिजन सिस्टम्स अँड सर्व्हिसेस प्रा. लि. यांना जिल्हाधिकारी कार्यालयाद्वारे जळगावच्या वाळूच्या ठिकाणांसाठी पर्यावरणीय मंजुरी मिळवण्याचे काम देण्यात आले आहे.**
   - **डीजीएम नागपूरने खाण योजना मंजुरी पूर्ण केली आहे.**
   - **फॉर्म -1 एम, पीएफआर, ईएमपी, डीएसआर मधील अर्ज आणि वाळूच्या स्पॉट्ससाठी मंजूर खाण योजनांसह पर्यावरणीय मंजुरीसाठी सार्वजनिक सुनावणी प्रक्रियेसह सबमिट केले जाईल.**

2. **स्थळ नकाशा :-**

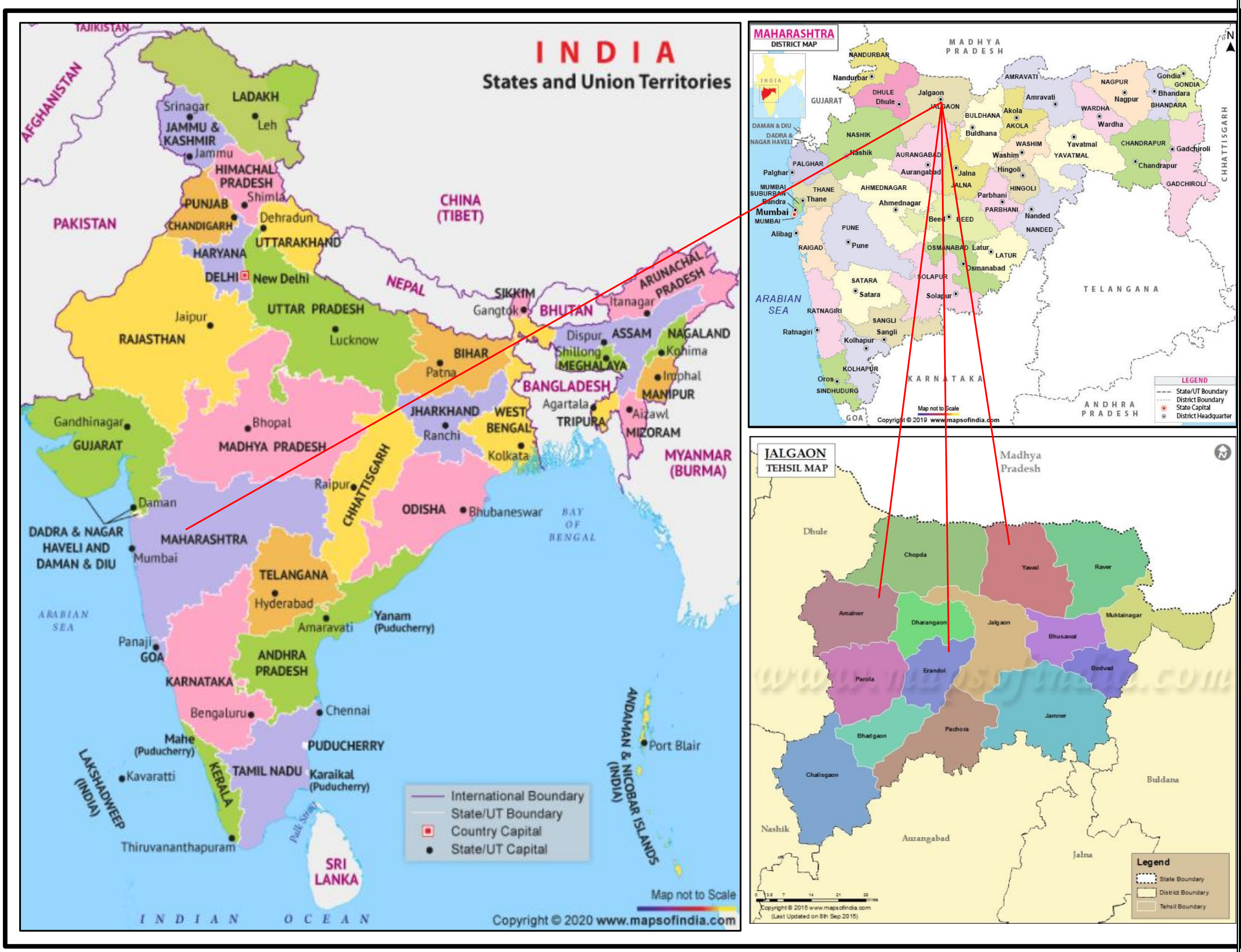

अमळनेर, एरंडोल आणि यावल तालुके, जळगाव जिल्हा, महाराष्ट्रातील 10 वाळूच्या ठिकाणांची जनसुनावणी.

3. **स्थळ नकाशा :-**

अ. क्र	गाव / वाळूचा घाट	तालुका	नदीचे नाव	लगतचा गॅट क्रमांक / सर्वेक्षण / खसरा क्रमांक.	लांबी X रुंदी X खोली (मीटर)	एकूण वाळू उपलब्धता	खाण व्याप्ती क्षेत्र (हेक्टर मध्ये)
1	उत्रान ए.एच	एरंडोल	गिरणा	17	150*70*2.5	1.05	1391
2	उत्रान ए.एच	एरंडोल	गिरणा	9	370*70*2.5	2.59	3432
3	हनुमानखेडेसिम भाग-१	एरंडोल	गिरणा	1 to 5, 13, 14 & 19	380*65*2.5	2.47	3273
4	हनुमानखेडेसिम भाग-2	एरंडोल	गिरणा	91, 93, 95 to 100	375*65*2.5	2.44	3230
5	पिंपरी	यावल	तापी	1,2,3,6,7,8,9,10,12,13, 16,273,274 & 275	532*20*2.5	1.06	1410
6	शिरागड	यावल	तापी	2, 6, 128, 129 & 130	648*16*3	1.04	2748
7	पाथराळे	यावल	तापी	3 & 158	563*18*3	1.01	2686
8	टाकरखेडा-१	एरंडोल	गिरणा	1, 2, 3 & 4	255*55*2.5	1.4	1859
9	टाकरखेडा-2	एरंडोल	गिरणा	111, 117, 118 & 119	260*55*2.5	1.43	1895
10	जालोद	अमळनेर	तापी	3 & 4	250*40*3	1	2651

4. **उत्खननाची पध्दत :-**
   - **अ) उत्खननाची पध्दत - ड्रिलींग आणि ब्लास्टिंग पध्दतीचा वापर न करता वाळू घाटातून वाळूचे उत्खनन करण्यात येईल. फक्त कुदळ, पावडी, घमेले यासारख्या साधनांचा वापर करुन मजूरांव्दारे कोरडया नदी पात्रातून वाळूचे उत्खनन करण्यात येईल.**
   - **ब) यंत्रे / उपकरणे आवश्यक :- पावडी, घमेला, ट्रॉलीसह ट्रॅक्टर.**
   - **क) वाहतूक:- वाळूच्या जागेपासून डेपोसाठी निश्चित केलेल्या जागे पर्यत व ग्राहकांना ट्रॅक्टर ट्रॉलीद्वारे.**
   - **पुर्नभरण प्राप्तीकरण :- उघडे पडलेले क्षेत्र पावसाळ्यानंतर आपोआप पुन्हा भरले जाईल. नदीकाठ व वाहतुकीच्या रस्त्यालगत वृक्षारोपण केले जाईल.**

5. **<u>पर्यावरण व्यवस्थापन योजना</u>**

अ) वायू प्रदूषण नियंत्रण उपाय यंत्रणा :-

- **वाळू वाहतुकीसाठी वापरल्या जाणा-या कच्या रोडवर वेळोवेळी पाणी शिंपडले जाईल.**
- **ट्रॅक्टर ट्रॉली व ट्रकवर ताडपत्री अच्छादूनच वाळूची वाहतूक टप्पा-टप्पाने केली जाते.**
- **वाहतुकीदरम्यान वाळूची गळती होणार नाही याची पुरेपुर काळजी घेण्यात येईल.**
- **नदीकाठी व वाळूच्या जागे जवळील मोकळ्या जागेवर वृक्षारोपण केले जाईल.**

ब) ध्वनी नियंत्रण उपाय :-

- **उत्खनन व वाळू वाहतूक केवळ दिवसा केली जाईल.**
- **अल्प प्रमाणात ध्वनीप्रदुषण अपेक्षित असेल.**
- **गाडयांचा आवाज कमी करण्यासाठी वाळू वाहतूक करणा-या वाहनांची नियमित देखभाल केली जाईल.**
- **वाळू वाहतूक वाहनांच्या गती नियंत्रीत केल्या जातील.**

क) जल प्रदूषण नियंत्रण उपाय :-

- **वाळू उत्खनन केवळ कोरड्या नदीच्या पात्रातूनच केले जाईल.**
- **उत्खनन केलेल्या खड्डाची खोली नदीच्या पाण्याच्या पातळीपेक्षा वर ठेवली जाईल.**
- **नदीचा प्रवाह कृत्रीमरित्या वळविला जाणार नाहीत.**
- **नदी पात्रात वाहने धुण्यास मनाई राहील.**
- **उत्खननातून कोणत्याही सांडपण्याचा प्रवाह तयार होणार नाही.**

- **कामगारांसाठी फिरते शौचालयांची व्यवस्था राहील.**
- **पावसाळ्यात आणि पूरात उत्खनन टाळण्यात येईल. जेणे करुन नविन वाळूचा थर जमा होण्यास मदत होईल.**

ड) जमीन प्रदुषण नियंत्रण :-

- **कोरड्या नदीच्या पात्रात वाळू उत्खननामुळे तात्पुरते खड्डे तयार होतील, जे पावसाळ्यात पुन्हा भरुन येतील**
- **नदीच्या रूंदीच्या तीन मीटर किंवा <u>रूंदीच्या 1/10 व्या जागेचे सुरक्षा अंतर नदीच्या काठापासून</u> (**"Sustainable sand mining guidelines"**) सोडले जाईल.**
- **पॉलिथीन पिशवी, जूट पिशवी इत्यादी कचरा नदीच्या पात्रात राहू/सांडण्याची परवानगी राहणार नाही.**
- **उत्खननास दिलेल्या परवानगी पेक्षा जास्त उत्खनन होणार नाही.**
- **नदीकाठी आणि जवळपास मोकळ्या जागेवर वृक्षारोपण केले जाईल.**

6. <u>हरित पट्टा निर्माण योजना</u> :-

हरित पट्टयाची जागा	**लीजच्या सीमेच्या दोन्ही बाजूंच्या आणि नदीकाठच्या बाहेर कच्या रोडच्या कडेला**
दोन रोपामधील अंतर	**4 मीटर**
प्रजातींची निवड	**चांगल्या प्रजातींची शिफारस केली जाईल.**

वृक्षारोपणांसाठी चांगल्या प्रजातींची शिफारस :-

वृक्षाच्या जातीचे नाव	**स्थानिक नाव**	**महत्व**
आझादिरक्ता इंडिका	**कडुलिंब**	**तेल उत्पादन**
टेक्टोना ग्रँडिस	**टीक**	**एंटीबैक्टीरियल, अँटीफंगल**
बांबूसा वल्गारिस	**बांबू**	**एन्थेलमिंटिक अँटी-इंफ्लेमेटरी, अॅस्ट्रिंजंट प्रॉपर्टीज**

7. <u>व्यावसायिक आरोग्य सुरक्षा व्यवस्थापन :-</u>

- **खाण चालकांना वैयक्तिक संरक्षणात्मक उपकरणे दिली जातील.**
- **कान, डोळा आणि हाताचे संरक्षणाची साधने या व्यतिरिक्त सुरक्षा हेल्मेट आणि पादत्राणे दिली जातील.**
- **कामगारांना डस्ट मास्क दिले जातील.**
- **खाण कामगारांसाठी पिण्याच्या पाण्यासाठीची सोय करुन देण्यात येईल.**
- **खाण साइटवर प्रथमोपचार किट प्रदान केले जाईल.**

8. निष्कर्ष :-

अमळनेर, एरंडोल आणि यावल तालुके, जळगाव जिल्हा, महाराष्ट्रातील 10 वाळूच्या ठिकाणांची जनसुनावणी.

- अमळनेर, एरंडोल आणि यावल तालुका, जळगाव जिल्हा,महाराष्ट्रातील 10 वाळूचे ठिकाण MoEFCC मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार B2 श्रेणीत येतात.
- उत्खननाच्या कमी प्रमाणामुळे पर्यावरणावर परिणाम होण्याची शक्यता नाही आणि त्यामुळे हे गावाच्या फायद्याचे ठरेल.
- प्रस्तावित प्रकल्प स्थानिक रहिवाशांना अप्रत्यक्ष रोजगाराच्या संधी प्रदान करेल.
- प्रस्तावित प्रकल्प सामाजिक पायाभूत सुविधा आणि या क्षेत्राच्या सर्वांगीण विकासास सकारात्मक योगदान देईल.
- हवा, पाणी, ध्वनी, माती, घनकचरा व्यवस्थापन इ. सारख्या सर्व पर्यावरणीय प्रश्नांवर MoEF&CC मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्य केले जाईल.